

УДК 7.05:655.3

DOI <https://doi.org/10.32782/2415-8151.2026.40.44>

ПЛАСТИЧНІ ПРИЙОМИ ФОРМУВАННЯ ДЕКОРАТИВНОЇ СТРУКТУРИ ЕТИКЕТКИ В СУЧАСНОМУ ДИЗАЙНІ УПАКОВКИ: КЛАСИФІКАЦІЯ ТА ОСВІТНЬО-ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ

Маслак Вікторія Ігорівна¹, Мудаліге Олена Іванівна²,
Лесняк Володимир Іванович³

¹ доктор філософії (Ph.D) в галузі культура і мистецтво,
старший викладач кафедри графічного дизайну,
Харківська державна академія дизайну і мистецтв, Харків, Україна,
e-mail: viktoria.maslak96@gmail.com, orcid: 0009-0000-9618-4542

² доктор філософії (Ph.D) в галузі культура і мистецтво,
старший викладач кафедри графічного дизайну,
Харківська державна академія дизайну і мистецтв, Харків, Україна,
e-mail: elena.mudalige@ksada.org, orcid: 0000-0003-0719-2319

³ професор, професор кафедри графічного дизайну,
Харківська державна академія дизайну і мистецтв, Харків, Україна,
e-mail: lesnyakdesign@gmail.com, orcid: 0000-0001-7880-4330

Анотація. Мета. Дослідження спрямоване на аналіз пластичних прийомів формування декоративної структури етикетки в сучасному дизайні упаковки, їх систематизацію та виявлення взаємозв'язку з навчальними практиками формотворення у дизайн-освіті. Особлива увага приділяється визначенню ролі матеріалу як активного елемента композиції та засобу підвищення візуальної виразності упаковки в умовах сучасного ринку.

Методологія. У дослідженні застосовано комплексний підхід, що включає аналіз наукових джерел, порівняльний аналіз сучасних зразків дизайну упаковки, а також метод систематизації пластичних технік за способом трансформації матеріалу. Використано принципи формотворення, композиційного аналізу та узагальнення навчально-методичних практик у галузі графічного дизайну.

Результати. Визначено та класифіковано основні пластичні прийоми формування декоративної структури етикетки, зокрема перфораційні, рельєфні, трансформаційні, модульні техніки та вирізання орнаменту як окрему групу. Встановлено, що їх використання сприяє створенню багатшарових композицій, ефектів глибини, світлотіні та тактильності, що підсилює комунікативні властивості упаковки. Доведено, що подібні прийоми активно застосовуються у професійному дизайні та мають безпосередній зв'язок із базовими навчальними вправами, які формують у студентів просторове мислення, відчуття ритму, фактури та композиційної рівноваги.

Наукова новизна. Полягає у систематизації пластичних прийомів формування декоративної структури етикетки з виокремленням вирізання орнаменту як самостійної формотворчої категорії, а також у встановленні взаємозв'язку між академічними вправами з паперопластики та сучасними практиками дизайну упаковки.

Практична значущість. Отримані результати можуть бути використані у викладанні дисциплін з композиції, формотворення та дизайну упаковки, а також у професійній діяльності дизайнерів. Доведено, що студенти здатні інтегрувати набуті навички використання технік вирізання орнаменту, відгинання, відтиску та модульного компонування у власні проекти. Особливої актуальності набуває застосування цих прийомів для інтерпретації українських орнаментальних мотивів у сучасному дизайні упаковки, що формує нові підходи до осмислення національної візуальної традиції.

Ключові слова: дизайн упаковки, етикетка, пластичні прийоми, формотворення, паперопластика, перфорація, тиснення, відгинання, вирізання орнаменту, фактура, композиція, дизайн-освіта.

ВСТУП

Сучасний дизайн упаковки відіграє важливу роль у комунікації бренду зі споживачем, поєднуючи естетику, інформацію і маркетинг. В умовах високої конкуренції упаковка не просто передає інформацію або захищає продукт, вона допомагає створити унікальний візуальний образ. Саме тому дедалі частіше застосовують експериментальні методи до формотворення, зокрема використання пластичних прийомів, які розширюють можливості графічного дизайну.

Пластичні прийоми, такі як перфорація, вирізання, рельєфне тиснення, багатшаровість та трансформація матеріалу шляхом відгинання елементів, забезпечують поєднання площинних і просторових характеристик етикетки. Таким чином упаковка набуває тривимірності, що робить її більш виразною і допомагає краще передати ідею бренду. Окрім того, у сучасному дизайні велика увага приділяється самому матеріалу, який виступає активним елементом, здатним створювати складні декоративні форми з вираженими тактильними та візуальними характеристиками.

Незважаючи на активне використання подібних прийомів у сучасних дизайнерських практиках, у науковому дискурсі питання пластичного формотворення в етикетці та упаковці досліджене недостатньо. Більшість наукових робіт зосереджуються на загальних принципах графічної композиції або маркетинговим аспектам, тоді як питання пластичної організації матеріалу етикетки розглядають лише частково.

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю узагальнення пластичних технік формування етикетки та виявлення їхнього зв'язку з навчальними практиками у дизайн-освіті. У навчальних програмах широко застосовуються вправи з паперопластики та формотворення, що спрямовані на розвиток просторового мислення, відчуття ритму, фактури та композиційної рівноваги. Водночас аналогічні принципи активно використовуються у сучасному дизайні упаковки, що свідчить про тісний взаємозв'язок між академічною підготовкою та професійною практикою.

Таким чином, дослідження пластичних прийомів формування декоративної структури етикетки є актуальним як у теоретичному, так і в практичному аспектах, оскільки дозволяє систематизувати формотворчі засоби, визначити їхню роль у візуальній комунікації та обґрунтувати значення базових навчальних завдань у підготовці майбутніх дизайнерів.

АНАЛІЗ ПОПЕРЕДНІХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Проблематика дизайну упаковки та етикеток розглядається у наукових дослідженнях у різних аспектах: композиційних, технологічних, естетичних та комунікативних. Однак питання пластичних прийомів формування декоративної структури етикетки – зокрема орнаментальних елементів, перфорації, трансформації площини, відгинання або створення декоративних структур із розрізних модулів – висвітлюється у науковій літературі фрагментарно. Більшість досліджень зосереджена на загальних принципах графічного дизайну, технологіях виробництва, практичних рекомендаціях щодо використання поліграфічних технологій або на стилістичних особливостях оформлення упаковки.

Практичні аспекти дизайну пакування та етикеток висвітлюються у навчально-методичних працях К. Золотухіної (2023) [7], Н. Сбітневої, Л. Литвинюк, А. Іванової (2021) [20], О. Ковешнікової (2024) [11]. У посібниках висвітлюються основи формотворення, робота з матеріалом та можливості використання тиснення, вирізання та трансформації площини для формування рельєфної декоративної поверхні. У посібнику Т. Шилович (2017) аналізуються конструктивні та композиційні аспекти упаковки, роль кольору і графічних елементів у формуванні візуального образу продукту, що створює підґрунтя для застосування пластичних засобів у дизайні [24].

Питання трансформації поверхні матеріалу та створення авторських фактур досліджуються у статтях М. Кісіль (2017), де розглядаються різні технічні прийоми формування фактурних поверхонь – від традиційних декоративних технік до сучасних методів перфорації та структурної трансформації матеріалу [8]. Аналогічні аспекти висвітлює А. Гасем (2025), яка аналізує формотворчі принципи макетування та роль паперопластики у створенні об'ємно-просторових рішень [3]. Попри те, що зазначені дослідження стосуються дизайну одягу, їхні висновки щодо ролі фактури та пластики матеріалу у формуванні композиції можуть бути застосовані й у сфері дизайну упаковки.

Окремі аспекти візуальної організації етикеток розглядаються у дослідженні О. Чуєвої (2023), де аналізуються модерністські тенденції, зокрема мінімалізм, асиметрія та функціональна типографіка [23]. У роботі С. Бердинських, О. Яремчука, К. Пашкевич (2025) досліджуються процеси формалізації та стилізації, трансформації геометричних форм і їх значення у створенні різних візуальних образів, що є відповідним

для аналізу орнаментальних структур етикеток [1].

Аналізуючи наукові джерела, можна зазначити, що питання паперопластики та формотворення у дизайні розглядалися такими українськими дослідниками, як Є. Гула (2022) [6], Т. Носаченко (2012) [15], Т. Козелець (2020) [12], О. Тихонюк (2015) [21], М. Пригодін (2007) [19]. Проблематику пошукового макетування та формування професійних навичок дизайнерів досліджує О. Пасько (2021) [17; 18], а також у міжнародному контексті – Л. Шпрінгер, Р. Посо-Пуертолас, А. Бажанка (Springer L., Pozo Puértolas R., Bajanca A., 2024), які аналізують розвиток просторового мислення через паперову пластику у дизайн-освіті [30].

МЕТА

Метою статті є дослідження пластичних прийомів формування декоративної структури етикетки в сучасному дизайні упаковки; систематизація основних технік трансформації матеріалу (перфораційних, рельєфних, трансформаційних, модульних, вирізання орнаменту, як окрема група); аналіз сучасних прикладів упаковки та їхніх художньо-композиційних можливостей; визначення ролі у формуванні візуальної виразності упаковки; виявлення взаємозв'язку між академічними вправами з формотворення та їх застосуванням у сучасній дизайнерській практиці.

РЕЗУЛЬТАТИ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

У сучасному дизайні упаковки формування декоративної структури етикеток дедалі більше спирається на пластичні прийоми, які перетворюють поверхню матеріалу на активний композиційний елемент. На відміну від традиційних графічних методів, обмежених двовимірними засобами, пластичні прийоми додають просторовості, тактильності та чутливості до світла, роблячи етикетку одночасно візуальним і фізичним посередником між продуктом та споживачем. У цьому сенсі пластичність матеріалу постає як здатність до контрольованої трансформації, що народжує структуровану поверхню з виразними формальними й перцептивними якостями.

Аналіз сучасних зразків упаковки показує, що пластичні прийоми можна систематизувати за способом трансформації матеріалу та їхньою роллю в структурі етикетки. До першої групи належать перфораційні техніки – створення орнаментальних чи функціональних вирізів на поверхні. Такі елементи створюють динамічну взаємодію позитивного та негативного простору, посилюють

візуальну глибину та часто відкривають нижні шари упаковки [5]. Перфорація виконує як декоративну, так і комунікативну функцію, формуючи впізнавані візерунки чи символічні образи. Вирізання орнаменту відноситься до перфораційних технік, але з певними уточненнями, які залежать від технології та ефекту.

Перфораційні техніки передбачають створення системи отворів або мікророзрівів (часто пунктирних), що, як правило, мають регулярний або ритмічний характер і частково зберігають цілісність матеріалу. Такі елементи можуть виконувати як функціональну, так і декоративну роль: з одного боку, вони забезпечують контрольований відрив по заданій лінії, з іншого – формують світлопроникну структуру поверхні або орнаментальний малюнок [4, с. 59, 93–94]. Таким чином, перфорація пов'язана з властивістю «проникності» площини та її здатністю взаємодіяти зі світлом і простором.

У поліграфічній практиці перфорація широко застосовується у виробництві продукції, що передбачає поділ на частини: відривні календарі, квитки, купони, запрошення, а також пакування з функціональними елементами відкривання [2]. У сфері дизайну упаковки такі рішення використовуються, зокрема, у стіках для сипучих продуктів, коробках кондитерських виробів із відривними або відкидними елементами, а також у пакуванні, що передбачає легке відкривання шляхом відриву по заданій лінії (рис. 1).

Рис. 1. Упаковка печива «Toto» (виробник: Vanini, Сербія). Джерело: (фото авторів, 2026)

У професійному дизайні упаковки ці техніки поділяють:

- перфорація – для часткового розрізу (легко відривається);
- висічка/вирізання – для повного видалення фрагментів.

На відміну від перфорації, вирізання орнаменту (фігурне висікання) передбачає повне видалення фрагментів матеріалу, внаслідок чого формується відкрита декоративна структура. Такі прийоми дозволяють

створювати складні орнаментальні композиції, підсилювати глибину та багатшаровість етикетки, а також інтегрувати простір упаковки у загальне композиційне рішення [22]. Таким чином, вирізання орнаменту доцільно розглядати як окрему групу пластичних технік, суміжну з перфораційними, але більш орієнтовану на формотворення та художню виразність. Проте у ширшому контексті декоративних структур етикеток вирізання орнаменту часто включають до перфораційних технік як різновид «перфорації з пропуском матеріалу».

Такий прийом активно застосовується у дизайні винних етикеток, де вирізання орнаменту виконує не лише декоративну, але й концептуальну функцію. Зокрема, в етикетці Saltarius Wine Label використано лазерне вирізання на бавовняному папері, завдяки чому формуються стилізовані ряди виноградників, представлені системою паралельних ліній (рис. 2) [29]. Подібний підхід простежується і в дизайні Paltis Wine Label, де вирізані елементи, що на перший погляд нагадують хвилеподібні структури, інтерпретують альпійський ландшафт, зокрема гірські масиви, а також передають емоційну метафору гармонії вина [28]. Варіативність модуляції цих елементів у кожній окремій етикетці підсилює індивідуальність продукту та створює динамічну композиційну систему (рис. 3).

Рис. 2. Дизайн упаковки вина «Saltarius». Дизайн: killeridea. Італія, 2025. Джерело: (Packaging of the World) [29]

Застосування прорізних та трансформаційних елементів у дизайні упаковки має безпосередній зв'язок із навчальними практиками у вищих мистецьких і дизайнерських закладах України. Зокрема, завдання, пов'язані з вирізанням орнаментальних структур, перфорацією, є базовими у підготовці студентів перших курсів спеціальностей «графічний дизайн» та «образотворче мистецтво»

(ХДАДМ, КСУ ім. Б. Грінченка, ПНПУ імені К. Д. Ушинського і т.д.). Метою таких вправ є розвиток просторового мислення, розуміння взаємодії площини та об'єму, формування навичок роботи з ритмом, симетрією, контрастом і фактурою. Крім того, вони сприяють усвідомленню матеріалу як активного засобу формотворення, а не лише носія графічної інформації (рис. 4).

Рис. 3. Дизайн упаковки вина «Paltis». Дизайн: killeridea. Італія, 2026. Джерело: (Packaging of the World) [28]

Виконуючи такі завдання, студенти опановують принципи трансформації площини – від базового вирізання до конструкції складних багаторівневих структур, що дає змогу моделювати ефекти світла й тіні, глибини та прозорості. Ці вміння безпосередньо перегукуються із сучасною практикою дизайну упаковки, де подібні прийоми застосовують для виразних декоративних рішень, посилення тактильності та формування неповторної візуальної ідентичності продукту [14; 19].

Отже, навчальні вправи з прорізними та пластичними елементами слугують не тільки розвитком основ композиційного мислення, а й підготовкою до професійної роботи, адже відтворюють ключові формотворчі принципи, характерні для актуального дизайну етикеток. Це чітко демонструє зв'язок між академічною освітою та реальними дизайнерськими практиками, де пластичні техніки виступають потужним засобом художньої виразності.

Іншу важливу групу становлять рельєфні техніки, засновані на деформації поверхні без порушення її цілісності та руйнування. Це тиснення (ембосінг), коли поверхня підноситься, робляться опуклі елементи, та контртиснення (дебосінг), поверхня вдавлюється в матеріал, створюючи тактильний і візуальний контраст. На відміну від відгинання, рельєф формується в межах площини, без відриву або переміщення частин матеріалу, що забезпечує цілісність конструкції. Рельєфні елементи грають

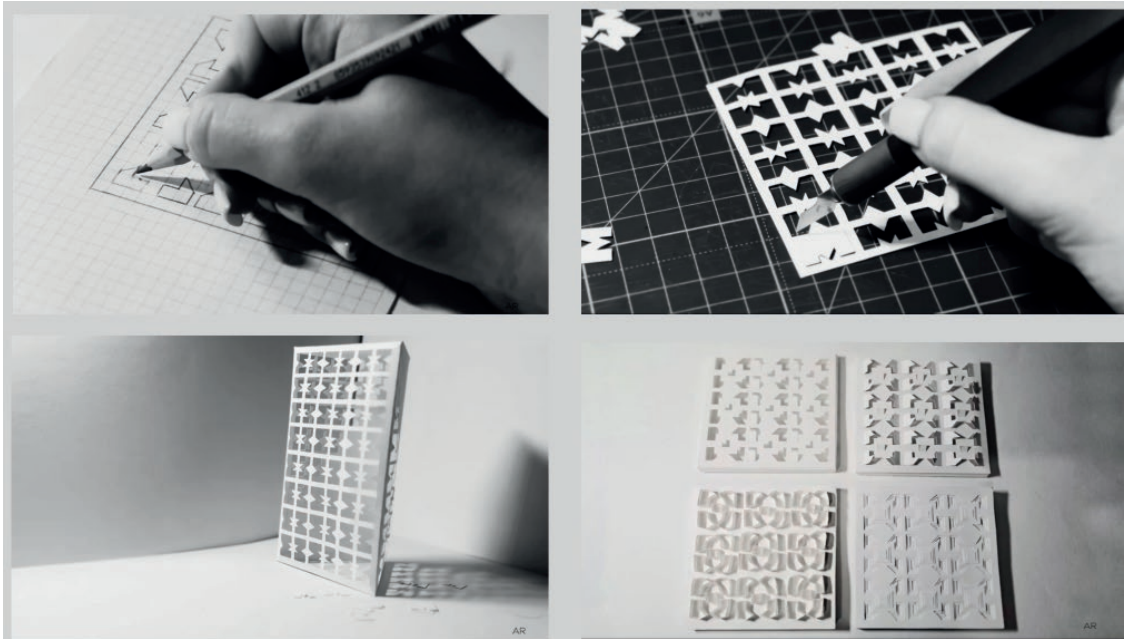

Рис. 4. Роботи студентів ХДАДМ з перегляду 1 семестру ОПП «Графічний дизайн». Харків, 2024. Джерело: (архів кафедри графічного дизайну ХДАДМ)

зі світлом, утворюючи тіні та блиски, що підкреслюють форму й об'ємність. Ці прийоми поширені в преміум-упаковці, де тактильні враження стають невід'ємною частиною брендової комунікації.

Прикладом ембосінгу є дизайн упаковки для Fausto від VOLTA STUDIO (рис. 5). Ця упаковка є втіленням простоти та вишуканості, з мінімалістичною типографікою, яка динамічно поєднує курсивний та жирний шрифт. Силуети риб займають центральне місце на етикетці, створюючи ефект 3D зображення, щоб передати життя та рух [31].

Рис. 5. Дизайн упаковки «Fausto». Дизайн: Volta Studio. Португалія, 2024. Джерело: (Volta Studio) [31]

Дебосінг можна зустріти на етикетках оливкової олії Vega Harnina, де квіткові мотиви, що зустрічаються в традиційному

регіональному одязі, розповідають про фольклор Естремадура. Дизайн відводить цьому фольклору провідну роль: традиційні квіткові візерунки переосмислюються та переплітаються з оливковими гілками, створюючи прямий візуальний зв'язок з виробом. Таким чином контртіснення займає ключову, акцентну роль в етикетці (рис. 6) [26].

Рис. 6. Дизайн упаковки оливкової олії «Vega Harnina». Дизайн: EvaArias. Італія, 2026. Джерело: (Packaging of the World) [26]

Тісно пов'язаним із рельєфом – конгревне тиснення, як окремий технологічний і композиційний метод. Воно забезпечує точний контроль над артикуляцією поверхні й часто поєднується з тисненням фольгою чи іншими фінішними операціями для високої деталізації та матеріальної виразності. У декоративній структурі конгрев формуює ієрархію

Рис. 7. Ребрендинг дизайну упаковки «Karu». Дизайн: Erhan Ozden. Балі, 2026. Джерело: (World Brand Design Society) [27]

елементів і акцентує ключові точки композиції, такі як логотип, орнамент або декоративні деталі. Так бренд Arak KARUSOTJU виділяє найвиразніший символ бренду – птаху Джалак Балі (рис.7). Етикетка виготовлена з чистого білого текстурованого паперу, який розкриває ілюстрацію завдяки тисненню (ембосінг) та взаємодії світла. Щоб підкреслити привабливість продукту на полиці та виразно продемонструвати його витримку та преміальність, було розроблено два варіанти оформлення: версію з рельєфним тисненням візерунком білого кольору та версію з золотою фольгою [27].

У контексті розвитку пластичних прийомів, таких як тиснення, варто відзначити його інтеграцію в освітні програми українських закладів, зокрема Харківської державної академії дизайну і мистецтв (ХДАДМ). У рамках освітньо-професійної програми «Графічний дизайн» (бакалавр, з 1963 р.) студенти вивчають тиснення як ключовий елемент фінішного оздоблення етикеток для створення рельєфних структур, поєднуючи його з макетуванням [16]. Це формує практичні навички прототипування 3D-фактури, де тиснення акцентує композицію та тактильність, як у роботах випускників ХДАДМ на фестивалях реклами, художніх виставках [13, с. 65–66]. Такий підхід не лише модернізує традиційні техніки, а й готує дизайнерів до преміум-упаковки, де рельєф стає інструментом брендової комунікації.

Наступну групу пластичних прийомів становлять техніки трансформації площини,

зокрема створення фактури шляхом відгинання елементів матеріалу. На відміну від перфорації чи вирізання, у даному випадку цілісність поверхні частково зберігається, проте окремі її фрагменти виводяться у простір за рахунок згинання, підняття або відхилення від площини. Такі прийоми формують рельєфно-просторову структуру, яка змінює сприйняття об'єкта залежно від кута огляду та освітлення. Відгинання дозволяє створювати динамічні композиції, підсилювати взаємодію світла і тіні, а також вводити елемент інтерактивності у дизайн етикетки. У композиційному аспекті цей прийом пов'язаний із принципами ритму, контрасту та акцентування, оскільки виступаючі елементи формують доміанти у структурі поверхні.

Прикладом такого прийому є упаковка для лімітованої олії Sotavento Aove від Javier Garduño Estudio de Diseño (рис. 8), яка відображає переваги вітрів у місцевості, де ростуть оливки. Етикетка зроблена за допомогою складної системи. Верхні частини етикетки відгинаються так, ніби її рухає вітер, відкриваючи нижню етикетку, яка являє собою лист дерева, що імітує колір оливкового дерева, оскільки ця олія на 100% органічна. Отже такий прийом додає інтерактивності упаковці, преміальності, та цікавого розкриття задуму бренду [25].

На перших курсах студенти виконують завдання з дослідження пластики паперу, де спочатку розробляють орнаментальний малюнок, продумують прорізи та елементи відгинання, а потім реалізують його у вигляді

об'ємної структури [9; 10]. Такий орнамент набуває особливої виразності при боковому освітленні, коли відігнуті фрагменти створюють гру світла й тіні, підкреслюючи просторову динаміку. Цей практичний підхід формує розуміння трансформації площини як засобу художньої виразності, що безпосередньо застосовне до створення декоративних етикеток [16].

Рис. 8. Дизайну упаковки оливкової олії «Sotavento». Дизайн: Javier Garduño Estudio de Diseño. Іспанія, 2026. Джерело: (Javier Garduño) [25]

Отже, систематизація пластичних прийомів – перфораційних, рельєфних, конгревних – свідчить, що декоративна структура етикетки формується через взаємодію матеріалу, форми й композиції. Кожен тип прийомів збагачує візуальні й тактильні якості, розширюючи виразні можливості дизайну упаковки та закладаючи основу для подальшого порівняльного аналізу з академічними практиками формотворення.

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження встановлено, що пластичні прийоми формування декоративної структури етикетки є важливим інструментом сучасного дизайну упаковки, який забезпечує поєднання візуальних, тактильних і просторових характеристик об'єкта. Визначено та систематизовано основні групи пластичних технік – перфораційні, рельєфні, трансформаційні, модульні, а також вирізання орнаменту як окрему формотворчу категорію, що дозволяє уточнити їхню роль у структурі етикетки та розмежувати функціональні й декоративні властивості. Аналіз сучасних прикладів упаковки показав,

що використання цих прийомів підсилює візуальну виразність, створює ефекти глибини, світлотіні та інтерактивності, а також формує унікальний образ продукту в умовах конкурентного середовища. Виявлено, що пластичні техніки мають безпосередній зв'язок із базовими навчальними вправами з формотворення, що підтверджує зв'язок між академічною освітою та професійною практикою. Отримані результати свідчать, що студенти можуть інтегрувати набуті навички використання технік вирізання орнаменту, створення фактури шляхом відгинання, відтиску та формування орнаментів із розрізних елементів у власних проєктах, адаптуючи їх до сучасних дизайнерських завдань. Особливо помітна їхня зацікавленість українськими мотивами: вони можуть поєднувати національні орнаменти з цими прийомами, створюючи етикетки для упаковки з новим, свіжим прочитанням. Такий підхід до переосмислення візуальної спадщини виглядає особливо актуальним у сучасному контексті. Практичне значення дослідження полягає у можливості використання запропонованої класифікації як методичної основи у викладанні дисциплін з композиції та дизайну упаковки, а також у проєктній діяльності. Перспективи подальших досліджень пов'язані з поглибленим аналізом технологічних аспектів реалізації пластичних прийомів, їх інтеграцією з цифровими засобами проєктування та розширенням типології декоративних структур у контексті сучасного дизайну.

ЛІТЕРАТУРА

- [1] Бердинських С., Яремчук О., Пашкевич К. Ефективність формалізації та стилізації окремих властивостей проєктованих об'єктів у дизайні. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Мистецтвознавство*. Київ, 2025. Вип. 53. С. 204–217. DOI: <https://doi.org/10.31866/2410-1176.53.2025.348330>
- [2] Висічка (вирубка) поліграфічних виробів. URL: <https://www.fastprint.ua/uk/vysichka-vyrubka-poligrafichnyh-vyrobiv> (дата звернення: 24.03.2026).
- [3] Гасем А. М. Формотворчі принципи і методи макетування в дизайні одягу. *HUDPROM: Ukrainian Journal of Art and Design*. 2025. Т. 27, № 1. С. 90–101. DOI: <https://doi.org/10.61993/2786-7285.2025.01.09>
- [4] Гордєєв А. С. Проєктування пакувань : навч. посіб. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2025. 199 с. URL: <https://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/37923/1/2025-%D0%93%D0%B5%D1%80%D0%B4%D1%94%D1%94%D0%B2%20%D0%90%20%D0%A1.pdf> (дата звернення: 23.03.2026).
- [5] Гриценко М. Перфорація: що це таке та які має переваги для вашого бізнесу. 2025. URL: <https://all-news.com.ua/perforatsiia-shcho-tse-take-ta-yaki-maie-perevahy-dlia-vashoho-biznesu/> (дата звернення: 22.03.2026).

[6] Гула Є., Колосніченко О., Куценко А., Поросюк А. Підходи до створення дизайну етикетки для ефективного продажу продукції. *Актуальні проблеми сучасного дизайну : зб. матеріалів IV Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 27 квітня 2022 р.) : у 2 т. Т. 2.* Київ : КНУТД, 2022. С. 75–78. URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/21108/1/APSD_2022_V2_P075-078.pdf (дата звернення: 24.03.2026).

[7] Золотухіна К. І. Практичний дизайн паковань та етикеток : метод. посіб. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2023. 38 с. URL: <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi83/0063062.pdf> (дата звернення: 22.03.2026).

[8] Кісіль М. В. Формоутворення одягу: методичні пошуки та експерименти в навчальному процесі. *Теорія та практика дизайну.* 2017. Вип. 11. С. 64–71. DOI: <http://dx.doi.org/10.18372/2415-8151.11.11878>

[9] Ковальчук Т. П. Азбука паперової пластики. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2012. 24 с.

[10] Ковальчук Т. П. Азбука паперової пластики : метод. рекомендації. Одеса : ПНПУ ім. К. Д. Ушинського, 2019. 28 с. URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/4438/3/Alphabet%20of%20paper%20plastics%20%20P1%20%281%29.pdf> (дата звернення: 23.03.2026).

[11] Ковешнікова О. В. Основи дизайну. Формотворення : метод. посіб. Київ : КДАДПМід ім. М. Бойчука, 2024. 37 с. URL: <https://kdidpamid.edu.ua/academy/wp-content/uploads/2025/06/m-formoutvorennya-metodychnyj-posibnyk.pdf> (дата звернення: 23.03.2026).

[12] Козелець Т. Роль паперової пластики в сучасному дизайні. *Наукові записки БДПУ. Педагогічні науки.* Запоріжжя, 2020. № 2. С. 70–77. DOI: <https://doi.org/10.31494/2412-9208-2020-1-2-70-77>

[13] Маслак В. І. Етнокультурні традиції у дизайні сучасної української упаковки : дис. ... д-ра філос. : 022 Дизайн. Харків, 2025. 378 с. URL: https://www.ksada.org/wp-content/uploads/2025/05/masлак_dysertacziya_2025_povna_versiya_vypravlena_z_dodatkami_docx-2.pdf (дата звернення: 25.03.2026).

[14] Маслак В. І. Історико-мистецтвознавчий підґрунтя сучасного дизайну української упаковки (на прикладі розробок студентів ХДАДМ). *Український мистецтвознавчий дискурс.* 2024. № 2. С. 114–121. DOI: <https://doi.org/10.32782/uad.2024.2.13>

[15] Носаченко Т. Формування в студентів дизайнерських умінь засобами паперопластики. *Рідна школа.* 2012. № 11. С. 56–59.

[16] Освітня програма ХДАДМ (перегляд 2025–2026). URL: https://www.ksada.org/wp-content/uploads/2026/01/gd_pereglyad_-2025-2026_osin.pdf (дата звернення: 25.03.2026).

[17] Пасько О. М. Методика навчання пошукового макетування майбутніх фахівців із дизайну : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Київ, 2021. 277 с.

[18] Пошукове макетування : навч. посіб. / О. М. Пасько та ін. Київ : Людмила, 2021. 88 с.

[19] Пригодін М. Д. Курс «Паперова пластика» в навчальних закладах освіти дизайнерського спрямування. *Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв.* Харків, 2007. № 1. – С. 60–65. – URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/had_2007_1_8 (дата звернення: 23.03.2026).

[20] Сбітнева Н., Литвинюк Л., Іванова А. Основи формотворення. Частина 1: Основи роботи з папером : метод. рекомендації. Харків : ХДАДМ, 2021. 28 с. URL: <https://www.ksada.org/wp-content/>

[uploads/2026/01/ivanova_formoutvorennya.pdf](https://www.ksada.org/wp-content/uploads/2026/01/ivanova_formoutvorennya.pdf) (дата звернення: 22.03.2026).

[21] Тихонюк О. Особливості завдань з паперопластики для спеціалізації «Графічний дизайн». *Українська академія мистецтва.* Київ, 2015. Вип. 24. С. 74–80. URL: https://www.icon.org.ua/wp-content/uploads/2024/10/24_2015.pdf (дата звернення: 24.03.2026).

[22] Фігурна вирубка паперу. URL: <https://poligrafika.com.ua/uk/figurna-virubka-paperu> (дата звернення: 23.03.2026).

[23] Чуєва О. В. Модерністські тенденції в дизайні сучасної етикеткової продукції. *Актуальні питання гуманітарних наук.* 2023. Вип. 70, т. 2. С. 158–164. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/70-2-21>

[24] Шилович Т. Б. Основи конструювання упаковок : конспект лекцій. Київ : КПІ ім. І. Сікорського, 2017. 54 с.

[25] Garduño J. Sotavento packaging project. URL: <https://www.javiergarduno.com/trabajos/viento-de-arribes-sotavento-t102> (дата звернення: 26.03.2026).

[26] Packaging of the World. AOVE Vega Harnina. URL: <https://packagingoftheworld.com/2026/01/aove-vega-harnina.html> (дата звернення: 24.03.2026).

[27] Packaging of the World. Karu Concept Rebranding. URL: <https://packagingoftheworld.com/2026/03/karu-concept-rebranding.html> (дата звернення: 24.03.2026).

[28] Packaging of the World. Paltis. URL: <https://packagingoftheworld.com/2026/02/paltis.html> (дата звернення: 24.03.2026).

[29] Packaging of the World. Saltarius Wine Label. URL: <https://packagingoftheworld.com/2025/03/saltarius.html> (дата звернення: 24.03.2026).

[30] Springer L., Pozo Puértolas R., Bajanca A. Paper-pop-up design as three-dimensional skill in a higher education context. *Grafica.* 2024. Vol. 12, No 24. P. 221–227. DOI: <https://doi.org/10.5565/rev/grafica.296>

[31] Volta Studio. Fausto Sea Artisans. URL: <https://volta.pt/fausto-sea-artisans/> (дата звернення: 24.03.2026).

REFERENCES

[1] Berdyskykh, S., Yaremchuk, O., & Pashkevych, K. (2025). Efektyvnist formalizatsii ta stylizatsii okremykh vlastyivostei proiektovanykh ob'ektiv u dizaini [Effectiveness of formalization and stylization of individual properties of designed objects in design]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu kultury i mystetstv. Seriya: Mystetstvovnavstvo, Kyiv,* 2025. Issue 53. P. 204–217. DOI: <https://doi.org/10.31866/2410-1176.53.2025.348330> [in Ukrainian].

[2] Vysichka (vyrubka) polihrafichnykh vyrobiv [Die-cutting of printed products]. URL: <https://www.fastprint.ua/uk/vysichka-vyrubka-poligrafichnyh-vyrobiv> (accessed: 24.03.2026) [in Ukrainian].

[3] Hasem, A. M. (2025). Formotvorchi pryntsyipy i metody maketuvannia v dizaini odiahu [Form-creating principles and methods of modelling in clothing design]. *HUDPROM: Ukrainian Journal of Art and Design,* Vol. 27, No 1. P. 90–101. DOI: <https://doi.org/10.61993/2786-7285/2025/01.09> [in Ukrainian].

[4] Hordieiev, A. S. (2025). *Proiektuvannia pakovan* [Packaging design]. Kharkiv National University of Economics named after S. Kuznets. 199 p. URL: <https://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/37923/>

1/2025-%D0%93%D0%BE%D1%80%D0%B4%D1%94%D1%94%D0%B2%20%D0%90%20%D0%A1.pdf (accessed: 23.03.2026) [in Ukrainian].

[5] Hrytsenko, M. (2025, May 17). Perforatsiia: shcho tse take ta yaki maie perevahy dlia vashoho biznesu [Perforation: what it is and what advantages it has for your business]. URL: <https://all-news.com.ua/perforatsiia-shcho-tse-take-ta-yaki-maie-perevahy-dlia-vashoho-biznesu/> (accessed: 22.03.2026) [in Ukrainian].

[6] Hula, Ye. P., Kolosnichenko, O., Kutsenko, A., & Porosiuk, A. (2022). Pidkhody do stvorennia dyzainu etyketky dlia efektyvnoho prodazhu produktii [Approaches to label design for effective product sales]. *Aktualni problemy suchasnoho dyzainu*, Vol. 2, P. 75–78. URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/21108/1/APSD_2022_V2_P075-078.pdf (accessed: 24.03.2026) [in Ukrainian].

[7] Zolotukhina, K. I. (2023). *Praktychnyi dyzain pakovan ta etyketok* [Practical design of packaging and labels]. Kyiv: KPI im. Ihoria Sikorskoho. URL: <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi83/0063062.pdf> (accessed: 22.03.2026) [in Ukrainian].

[8] Kisil, M. V. (2017). Formoutvorennia odiahu: metodychni poshuky ta eksperymenty v navchalnomu protsesi [Garment shaping: methodological research and experiments in the educational process]. *Teoriia ta praktyka dyzainu*, Issue 11, P. 64–71. DOI: <http://dx.doi.org/10.18372/2415-8151.11.11878>

[9] Kovalchuk, T. P. (2012). *Azbuka paperovoi plastyky* [The alphabet of paper sculpture]. Ternopil: Bohdan. 24 p. [in Ukrainian].

[10] Kovalchuk, T. P. (2019). *Azbuka paperovoi plastyky: methodological recommendations* [The alphabet of paper sculpture: methodological recommendations]. Odesa: PNPu im. K. D. Ushynskoho. 28 c. URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/4438/3/Alphabet%20of%20paper%20plastics%20%20P1%20%281%29.pdf> (accessed: 23.03.2026) [in Ukrainian].

[11] Koveshnikova, O. V. (2024). *Osnovy dyzainu. Formoutvorennia* [Fundamentals of design. Form creation]. Kyiv: KDADPMiD im. M. Boichuka. 27 p. URL: <https://kdidpamid.edu.ua/academy/wp-content/uploads/2025/06/m-formoutvorennia-metodychnyj-posibnyk.pdf> (accessed: 23.03.2026) [in Ukrainian].

[12] Kozelets, T. (2020). Rol paperovoi plastyky v suchasnomu dyzaini [The role of paper sculpture in modern design]. *Naukovi zapysky BDPU. Serii: Pedagogichni nauky*, No 2, P. 70–77. DOI: <https://doi.org/10.31494/2412-9208-2020-1-2-70-77> [in Ukrainian].

[13] Maslak, V. I. (2025). *Etnokulturni tradytsii u dyzaini suchasnoi ukrainskoi upakovky* [Ethnocultural traditions in the design of modern Ukrainian packaging] (Doctoral dissertation, Kharkiv State Academy of Design and Arts). Kharkiv. 378 p. URL: https://www.ksada.org/wp-content/uploads/2025/05/maslak_dysertacziya_2025_povna_versiya_vypravlena_z_dodatkami_docx-2.pdf (accessed: 25.03.2026) [in Ukrainian].

[14] Maslak, V. I. (2024). Istoryko-mystetstvoznavche pidgruntia suchasnoho dyzainu ukrainskoi upakovky (na pryklady rozrobok studentiv KSADA) [Historical and art studies basis of modern Ukrainian packaging design]. *Ukrainskyi mystetstvoznavchyi dyskurs*, No 2, P. 114–121. DOI: <https://doi.org/10.32782/uad.2024.2.13> [in Ukrainian].

[15] Nosachenko, T. (2012). Formuvannia v studentiv dyzainerskykh umin zasobamy paperoplastyky [Developing design skills in students through paper sculpture]. *Ridna shkola*, No 11, P. 56–59 [in Ukrainian].

[16] Osvitnia prohrama KSADA (2025–2026). [Educational program of KSADA (revision 2025–2026)]. URL:

https://www.ksada.org/wp-content/uploads/2026/01/gd_pereglyad_-2025-2026_osin.pdf (accessed: 25.03.2026) [in Ukrainian].

[17] Pasko, O. M. (2021). *Metodyka navchannia poshukovoho maketuvannia maibutnikh fakhivtsiv iz dyzainu* [Methods of teaching exploratory model making to future design specialists] (Candidate dissertation). Kyiv. 277 p. [in Ukrainian].

[18] Pasko, O., & coauthors. (2021). *Poshukove maketuvannia* [Exploratory model making]. Kyiv: Liudmyla. 88 p. [in Ukrainian].

[19] Pryhodin, M. D. (2007). Kurs "Paperova plastyka" v navchalnykh zakladakh osvity dyzainerskoho spriamuvannia [The course "Paper Sculpture" in educational institutions with a design focus]. *Visnyk KSADA*, No 1, P. 60–65. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/had_2007_1_8 (accessed: 23.03.2026) [in Ukrainian].

[20] Sbitnieva, N., Lytvyniuk, L., & Ivanova, A. (2021). *Osnovy formoutvorennia. Chastyna 1: Osnovy roboty z paperom* [Fundamentals of form creation. Part 1: Fundamentals of working with paper]. Kharkiv: KSADA. 28 p. URL: https://www.ksada.org/wp-content/uploads/2026/01/ivanova_-formoutvorennia.pdf (accessed: 22.03.2026) [in Ukrainian].

[21] Tykhoniuk, O. (2015). Osoblyvosti zavdan z paperoplastyky dlia spetsializatsii "Hrafichniy dyzain" [Features of paper sculpture tasks for the «Graphic Design» specialization]. *Ukrainska akademiia mystetstva*, Issue 24, P. 74–80. URL: https://www.icon.org.ua/wp-content/uploads/2024/10/24_2015.pdf (accessed: 24.03.2026) [in Ukrainian].

[22] Fihurna vyrubka paperu [Shaped paper die-cutting]. (n.d.). URL: <https://poligrafika.com.ua/uk/figurna-virubka-paperu> (accessed: 23.03.2026) [in Ukrainian].

[23] Chuieva, O. V. (2023). Modernistski tendentsii v dyzaini suchasnoi etyketkivnoi produktii [Modernist tendencies in the design of modern label products]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*, Issue 70, Vol. 2, P. 158–164. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/70-2-21> [in Ukrainian].

[24] Shylovykh, T. B. (2017). *Osnovy konstruiuvannia upakovok* [Fundamentals of packaging design]. Kyiv: KPI im. I. Sikorskoho. 54 p. [in Ukrainian].

[25] Garduño, J. (n.d.). Sotavento packaging project. URL: <https://www.javiergarduno.com/trabajos/viento-de-arribes-sotavento-t102> (accessed: 26.03.2026) [in English].

[26] Packaging of the World. (2026). AOVE Vega Harnina. URL: <https://packagingoftheworld.com/2026/01/aove-vega-harnina.html> (accessed: 24.03.2026) [in English].

[27] Packaging of the World. (2026). Karu Concept Rebranding. URL: <https://packagingoftheworld.com/2026/03/karu-concept-rebranding.html> (accessed: 24.03.2026) [in English].

[28] Packaging of the World. (2026). Paltis. URL: <https://packagingoftheworld.com/2026/02/paltis.html> (accessed: 24.03.2026) [in English].

[29] Packaging of the World. (2025). Saltarius Wine Label. URL: <https://packagingoftheworld.com/2025/03/saltarius.html> (accessed: 24.03.2026) [in English].

[30] Springer L., Pozo Puértolas R., Bajanca A. (2024). Paper-pop-up design as three-dimensional skill in a higher education context. *Grafica*, Vol. 12, No 24, P. 221–227. DOI: <https://doi.org/10.5565/rev/grafica.296> [in English].

[31] Volta Studio. (2024). Fausto Sea Artisans. URL: <https://volta.pt/fausto-sea-artisans/> (accessed: 25.03.2026) [in English].

ABSTRACT

Maslak V., Mudalihe O., Lesniak V. *Plastic Techniques of Forming the Decorative Structure of a Label in Contemporary Packaging Design: Classification and Educational-Practical Aspects*

Purpose. The study aims to investigate plastic techniques for forming the decorative structure of labels in contemporary packaging design, to systematize the main methods of material transformation, and to identify their relationship with educational practices of form-making in design education. Particular attention is paid to the role of material as an active compositional element and a means of enhancing the visual expressiveness of packaging in a competitive market environment.

Methodology. The research is based on a комплексний approach, including analysis of scientific sources, comparative analysis of contemporary packaging design samples, and systematization of plastic techniques according to the methods of material transformation. Principles of form-making, compositional analysis, and generalization of educational practices in graphic design were applied.

Results. The main plastic techniques of forming the decorative structure of labels have been identified and classified, including perforation, relief (embossing and debossing), transformation (bending), modular techniques, and ornamental cut-out as a separate category. It has been established that these techniques contribute to the creation of multi-layered compositions, effects of depth, light and shadow, and tactile qualities, enhancing the communicative potential of packaging. The study confirms that such techniques are widely used in professional design practice and are directly related to basic educational exercises that develop spatial thinking, sense of rhythm, texture, and compositional balance.

Scientific novelty. The novelty lies in the systematization of plastic techniques for forming the decorative structure of labels, with the виделення of ornamental cut-out as an independent form-making category, as well as in identifying the connection between academic exercises in paper plasticity and contemporary packaging design practices.

Practical relevance. The results can be applied in teaching courses in composition, form-making, and packaging design, as well as in professional design practice. It is demonstrated that students can integrate the acquired skills of ornamental cutting, bending, embossing, and modular composition into their own projects. Special relevance is observed in the application of these techniques for interpreting Ukrainian ornamental motifs in packaging design, which creates a contemporary approach to rethinking national visual traditions.

Keywords: packaging design, label, plastic techniques, form-making, paper plasticity, perforation, embossing, bending, ornamental cut-out, texture, composition, design education.

AUTHOR'S NOTE:

Maslak Viktoriia, Ph.D. in Culture and Arts, Senior Lecturer at the Department of Graphic Design, Kharkiv State Academy of Design and Arts, Kharkiv, Ukraine, e-mail: viktorija.maslak96@gmail.com, orcid: 0009-0000-9618-4542.

Mudalihe Olena, Ph.D. in Culture and Arts, Senior Lecturer at the Department of Graphic Design, Kharkiv State Academy of Design and Arts, Kharkiv, Ukraine, e-mail: elena.mudalige@ksada.org, orcid: 0000-0003-0719-2319.

Lesniak Volodymyr, Professor, Professor at the Department of Graphic Design, Kharkiv State Academy of Design and Arts, Kharkiv, Ukraine, e-mail: lesnyakdesign@gmail.com, orcid: 0000-0001-7880-4330.

Дата першого надходження статті до видання: 27.03.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 28.04.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 30.05.2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії
відкритого доступу CC BY 4.0

